

Rapportage 58ste CSW 10-21 maart 2014

door Margriet van der Linden

Van 7 tot en met 22 maart 2014 werd ik als VN Vrouwenvertegenwoordiger door de NVR, namens de vrouwen van Nederland, uitgezonden naar New York om mij daar tijdens de 58ste Commission on the Status of Women te kunnen oriënteren en voorbereiden op mijn speech, later in 2014, tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in oktober.

De delegatie stond deze CSW onder leiding van minister Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, met medewerking van de ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de staf bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de VN in New York.

Vooraf zijn op het ministerie kennismakingsgesprekken geweest, aanwezig daarbij waren Marianne Peters, Irma van Dueren en Charles de Vries. Anders dan voorgaande jaren was er door een wissel op het departement geen stagiaire beschikbaar, doorgaans is die verantwoordelijk voor de begeleiding van de vrouwenvertegenwoordiger, de organisatie van de reis, in en naar New York. Gezien de bureaucratie bij de VN (deelnemers moeten echt beschikken over de juiste papieren en ingevulde formulieren) is dat hopelijk wel weer aan de orde. Het is allemaal goed gekomen, maar ik kan me voorstellen dat het voor mensen die niet gewend zijn aan de CSW en de mores bij de VN schrikken is. Een goede begeleiding hierbij is prettig.

In New York, waar ik intrek nam in het hotel (Affinia Fifty) van de delegatie –dit strekt tot aanbeveling, omdat het heel kort schakelen is met de ambtenaren en zelfs de minister– wachtte mij een door Hinke Nauta (PV, New York) mooi verzorgd programma voor de komende twee weken.

Het was vooraf mijn bedoeling vooral veel contacten te leggen, veel side events te bezoeken waarin mijn thema ‘Seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes’ geborgd zou zijn. De PV heeft zich ingespannen zoveel mogelijk van deze events in mijn programma op te nemen; en dat is zeker gelukt. Ook plezierig was de gastvrijheid vanuit ambassadeur H.E. Karel van Oosterom.

Op zondag 9 maart, voorafgaand aan de start van de 58ste CSW, ontving de ambassadeur de Nederlandse delegatie voor een briefing op de residentie. Goed aan deze bijeenkomst was de open sfeer waarin met elkaar werd gesproken over de CSW, de uitdagingen, de plannen van de minister, het beleid van de Nederlandse regering. De reden dat minister Ploumen in plaats van de minister van OCW in New York was met de delegatie had overigens te maken met het belangrijkste overleg van deze CSW: de implementatie van de millenniumdoelen voor vrouwen en meisjes, met een directe relatie naar de 2015 agenda. Door de minister werd tijdens de briefing andermaal herhaald wat de speerpunten van Nederland zijn. Nederland hecht aan ‘goede verankering’ van

gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de post 2015 agenda en ziet de 58ste CSW als belangrijke stap hiertoe. De minister voegde eraan toe dat in het Nederlandse statement, de bilaterale gesprekken en de side events vier thema's centraal zullen staan:

1. Politieke en economische zeggenschap van vrouwen
2. Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR)
3. Beëindiging van geweld tegen vrouwen– ook in conflict (Resolutie 1325)
4. Het recht op seksuele oriëntatie en gender identiteit (SOGI)

Daarop is verder doorgesproken, de minister bracht haar voornemen voor de start van een nieuw Fonds voor Bestrijding van Kindhuwelijken, waarvoor zij ruim 5 miljoen euro beschikbaar stelt, onder de aandacht. Dit heeft ook te maken met seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes; een kindhuwelijk *is* seksueel geweld. Onze discussie spitste zich onmiddellijk toe op de mogelijkheden en onmogelijkheden van de VN en de problemen die opdoemen als het over deze vaak in cultuur en religie gemetselde kwesties gaat. De *unholy alliances* zijn ons bekend en winnen terrein. Ik gaf aan te willen zoeken naar alle onderwerpen die benoemd moeten worden als het seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes betreft, ook de kindhuwelijken, ook genitale verminkingen. Het statement van de minister bij de openingsdagen van de 58ste CSW kreeg ik alvast ter inzage, ook daarin kwam het kindhuwelijk terug; vooruitlopend op een samen met RutgersWPF te organiseren side event onderstreepte de minister ook de rol van mannen bij het verbeteren van de positie van vrouwen, ook als het gaat om het tegengaan van (seksueel) geweld. We zouden elkaar daar later weer over spreken.

In het verlengde van de briefing werd ik voorgesteld aan vier Nederlanders die bij de VN werken: Joke Brandt (UNICEF), Werner Schultink (UNICEF– nutrition), Ton de Jong (UN Women) en Riet Groen (Hoofd VAW van UN Women). Dat leverde afspraken op in de komende twee weken. Ook een afspraak met de Surinaamse ambassadeur bij de VN, Mr. Henry L. Mac Donald. Juist hij probeert in Suriname (seksueel) geweld op de agenda te krijgen. Gezien de historische banden, de in Nederland woonachtige vrouwen met Surinaamse roots, de verhalen die ik persoonlijk ken als het over (seksueel) geweld in die gemeenschap gaat, maakte ik graag gebruik van het aanbod.

Tijdens de CSW is er een belangrijke rol weggelegd voor de (Nederlandse) NGO's. Ik ken ze als een zeer betrokken groep vrouwen (en een enkele man). Met Joni van de Sand (medewerker van Wo=Men), die ik niet alleen ken vanwege mijn bestuursfunctie bij Wo=Men, maar ook van de 57ste CSW waarbij we intensief samen optrokken, overlegde ik dagelijks over het programma en met name het concept en de voortgang van de Agreed Conclusions (AC). We zagen elkaar tijdens de gebruikelijke briefings, of, als dat niet lukte, praatte ze mij bij tijdens lunch- of koffieafspraken. Dit hielp mij enorm om meer inzage te krijgen in de vaak onbegrijpelijke taal van de VN, ik kon weliswaar niet bovenop de onderhandelingen zitten, maar door deze uitwisselingen, en later in de tweede week de ambtenaren van BuZa (Van Dueren, de Vries en Joelle van Rijn) kreeg ik goed zicht op het proces.

Op maandag 10 maart 2014 werd de 58ste CSW door Phumzile Mlambo Ngcuka, directeur van UN Women, geopend, in aanwezigheid van de Nederlandse delegatie– inclusief de VN vrouwenvertegenwoordiger.

Een paar uur speeches luisteren om definitief te worden ondergedompeld in vergaderingen en bijeenkomsten van en met duizenden vrouwen en mannen uit de hele wereld. 's Middags wachtte het eerste Nederlandse side event (co-sponsor), ik ging eerst naar het side event van Denemarken en het VK, in aanwezigheid van de Britse minister Lynne Featherstone, een warm pleitbezorgster voor de strijd tegen (seksueel) geweld tegen vrouwen en meisjes. Het event ging over dagelijkse vormen van seksisme en de zogeheten *hate speech* waarmee vrouwen op dagelijkse basis te maken hebben en wat dat voor consequenties heeft voor vrouwen, hun ontwikkeling en mogelijkheden. Ook aanwezig: de Britse Laura Bates, een jonge vrouw die ik zeer bewonder omdat ze in 2013 in de VK de beweging everydaysexism.com is gestart. Tienduizenden vrouwen meldden op de site hun ervaringen met alledaags seksisme en andere vormen van (seksueel) geweld en bedreigingen. Bij de benoeming als Vrouwenvertegenwoordiger heb ik me voorgenomen ook aandacht te besteden aan deze vormen van geweld, die we inmiddels haast algemeen hebben geaccepteerd, omdat het zo vaak voorkomt. Aanwezig was ook de Amerikaanse socioloog Michael Kimmel. Interessant was zijn analyse over jongens en jonge mannen, het waarom van dit gedrag richting meisjes en jonge vrouwen. Het is zijn overtuiging dat de groepsdruk jongens dwingt mee te doen, omdat ze bang zijn voor 'mietje' uitgemaakt te worden. Onder seksisme zit, aldus Kimmel, homofobie.

Daarna volgde het side event van Nederland over de positie, betaling van vrouwen die werken in de fabrieken van de kledingindustrie. Met co-host Bangladesh, in samenwerking met Hivos. Het bleek een in-depth bijeenkomst over de specifieke sector, een onderwerp waar NL in de persoon van de minister zich -terecht- hard voor maakt. Hoe slechter de (economische) positie van vrouwen en meisjes, hoe kwetsbaarder, en hoe meer risico dat ze het slachtoffer worden van (seksueel) geweld. Uiteindelijk gaat het thema over gelijke rechten, wereldwijd.

In de UN Headquarters Building volgde een grote bijeenkomst van o.a. Canada, Malawi, Zambia en PLAN International over kind- en gedwongen huwelijken. De minister bracht het nieuwe Nederlandse initiatief, het fonds, in. Verder heel slecht te volgen, wat bij de VN wel vaker het geval bleek. Het leerde me wel dat mijn speech door de speakers moest gaan knallen. De aandacht bij de VN is snel afgeleid.

Dinsdag 11 maart startte met een volgend side event van Nederland, met co-host RutgersWPF en Promundo MenCare+. Geheel in het teken van mannen betrekken in de genderdiscussie, hoe mannen onderdeel te maken van oplossingen in de strijd tegen geweld tegen vrouwen en meisjes. Dit event bleek uiteindelijk model te staan voor de discussie die vanaf dat moment met name ook bij de VN is losgebarsten en die uiteindelijk bijvoorbeeld is uitgemond in de #heforshe campagne die eind vorig jaar van start is gegaan: betrek mannen en jongens in de strijd tegen (seksueel) geweld tegen vrouwen en meisjes. Zoals ik in 2008 bij aantreden als hoofdredacteur van Opzij ook al beweerde, werd dat me hier als Vrouwenvertegenwoordiger ook duidelijk: in mijn speech moest het ook gaan over de rol van mannen. Op een van de avonden die week heb ik daar met RutgersWPF verder over door gesproken, ook over de weerzin die her en der aanwezig is. De vrouwenbeweging is verdeeld over de 'plotselinge' overdaad aan aandacht voor het betrekken van mannen bij het issue. Die geluiden hoorde ik ook in gesprekken bij UN Women, later die week. Ik heb ook begrip voor die kritiek, te vaak wordt -met de beste bedoelingen- een onderwerp dat vrouwen betreft in ludieke campagnes geduwd, te vaak wordt het onderwerp opeens overgoten met een saus waardoor mensen hun vingers er wél aan willen branden, zoals nu: (bekende) mannen die zich uitspreken

tegen (seksueel) geweld. Er is niks mis mee, integendeel, maar de wrange conclusie is wel dat 25 jaar onderzoek naar geweld tegen vrouwen, zoals in een ander side event gepresenteerd door de speciale VN rapporteur, de schokkende cijfers, op zichzelf niet genoeg is om de handen op elkaar te krijgen. Ook dat moest in mijn speech terugkomen.

Het side event was in de line-up van events tijdens de CSW een van de betere, als ook die van de VN-rapporteur. Ze had goed nieuws en slecht nieuws: het goede nieuws is dat er meer aandacht is voor (seksueel) geweld tegen vrouwen, dat er meer aan preventie en voorlichting wordt gedaan, het slechte nieuws: de cijfers zijn niet veranderd.

Het is om moedeloos van te worden, ik twitterde volop tijdens het event over de bevindingen, het zegt genoeg dat ik meteen honderden volgers kwijtraakte. Niet erg, wel veelzeggend.

Tijdens de NGO lunchbriefing was er de gebruikelijke uitwisseling tussen representanten van de Nederlandse NGO's en de minister. Mijn interesse ging uit naar de rol van religie met betrekking tot mijn onderwerp en het thema van de 58ste CSW. De minister had inmiddels een onderhoud gehad met een representant van de Heilige Stoel, ook stonden er bilaterale ontmoetingen op de agenda (met Polen) en een side event op de PV die middag, over het betrekken van religieuze leiders in de strijd voor gelijke rechten. Dat er een grote verantwoordelijkheid en uitdaging is, is helder, dat het taai en onwerkbaar soms lijkt ook. De minister is van mening dat het elkaar vinden op gezamenlijke thema's (bijv. de kindhuwelijken waar ook het Vaticaan geen voorstander van is) kan leiden tot constructief samenwerken. Dat geldt misschien ook voor het elkaar vinden in een gezamenlijk slotdocument (AC). Als Vrouwenvertegenwoordiger probeerde ik in dit moeras, geholpen door ambtenaren en representanten van de Nederlandse NGO's, mijn weg te vinden. Overigens, ben ik het er uiteraard mee eens dat religieuze en spirituele leiders een taak wacht als het de positie van vrouwen betreft of nog lastiger: als het de strijd tegen en het resoluut afwijzen van (seksueel) geweld tegen vrouwen en meisjes betreft. Hetzelfde geldt voor politieke leiders. Tijdens de CSW, natuurlijk, maar ik mis de luide stem zo vaak in het 'normale' debat, even -vlak voor internationale vrouwendag, of als er een rapport opduikt- maar verder?

De eerste en een deel van de tweede week heb ik gebruikt voor afspraken die mij meer inzage konden geven in het werk van de VN en vooral: voor vrouwen. Van UN Women bijvoorbeeld, waar het ook vrij basaal over geld gaat, met Riet Groenen langdurig gesproken over hoe er wordt 'gevoeld' over vrouwenrechten. De luide stem waarover ik zojuist sprak. Ik ben geen cynisch mens, maar de staande praktijk is nu eenmaal dat teveel mensen op belangrijke plekken geen gevoel hebben bij het belang van vrouwenrechten. Ja het is belangrijk, maar staat niet boven aan de agenda. Ook dat heeft te maken met de positie van vrouwen: hoe meer vrouwen doordringen op hoge posities, hoe beter dat voor 'de zaak' zal zijn. Een voorbeeld: de eerste vrouwelijke secretaris-generaal van de VN moet nog worden gevonden. Waarmee het hele issue niet in één keer is opgelost, het gaat hier om het belang van diversiteit- ook bij de VN, waar mannen in de meeste gevallen vergaderen en jonge vrouwen de papieren aanreiken.

Speciaal wilde ik nog meer weten over resolutie 1325, noem het 'onze resolutie', 'het instrument dat partijen verplicht de rechten van vrouwen en meisjes tijdens gewapende conflicten beter te beschermen en deelnemers aan internationale vredesoperaties (inclusief de VN zelf) verplicht rekening te houden met de verschillende impact die (militaire) operaties op vrouwen en mannen

hebben. Ook roept de resolutie lidstaten op om de participatie van vrouwen in vredesonderhandelingen en wederopbouw-processen actief te bevorderen' (www.wo-men.nl, mvdI). We zitten in een fase in onze tijd van grote internationale conflicten en brandhaarden. Syrië, Irak, Congo, de positie van vrouwen en meisjes in vluchtelingenkampen is dramatisch, 1325 is geen toverformule, maar wordt er genoeg gebruik van gemaakt? Een afspraak bij het International Rescue Committee (IRC) gaf meer inzage in de nood die er is, met name onder vrouwen, meisjes en jonge jongens. Mijn indruk was (en is) dat 1325 te weinig leeft, misschien wel om dezelfde cynische reden als eerder aangemerkt: de mensenrechten zijn minder belangrijk als het vrouwen betreft. Ook dat noteerde ik voor mijn speech later in 2014.

Als Vrouwenvertegenwoordiger heb ik heel veel gehad aan het bezoek aan de CSW (en eigenlijk ook mijn eerdere bezoek het jaar daarvoor), de contacten met de PV, de ambtenaren –die mij in de week van onderhandeling bijpraatten tijdens lunches en gezamenlijke diners–, de afspraken met Joni en andere NGO'ers, het gaf inzage in een ingewikkeld proces. Voor de Vrouwenvertegenwoordiger is de tweede week van de CSW een vreemde: de onderhandelingen gaan goeddeels aan je voorbij, want gesloten deuren, of bestaan uit fijnzinnig en voorgekookt handwerk waar je geen notie van hebt en krijgt. Die week is voor de Vrouwenvertegenwoordiger geschikt voor afspraken, aangezien de side events in aantal na de eerste dagen en week ook drastisch afnemen.

Na twee weken CSW kwam de Vrouwenvertegenwoordiger met een extra tas vol literatuur over '(Seksueel) geweld tegen vrouwen en meisjes' en een hoofd vol indrukken en ideeën terug. Het was veel, het was mooi en er waren Agreed Conclusions. In het uitkomstdocument zijn de door Nederland bij de EU ingebrachte prioriteiten (de EU sprak met één stem) in het document opgenomen: de mensenrechtenbenadering en seksuele en reproductieve gezondheid en reproductieve rechten (belangrijk hierbij dat het met de juiste referenties naar eerder overeengekomen taal is opgenomen, dat leerde ik uit de brief van de minister naar de TK). Seksuele oriëntatie en gender identiteit (SOGI) is alleen impliciet in de eindtekst opgenomen, de teksten over kindhuwelijken zijn versterkt (in de tekst wordt nu gesproken over kindhuwelijk als 'schadelijke praktijk' over het momentum om deze praktijk aan te pakken) (kamerbrief van de minister, mvdI).

Een tuinpad legt men steen voor steen.
Zo ook het pad van gelijke rechten.
Met een lange adem.

MvdL/feb15